

Notikums

Skolotāji atbalstīs vecākus bērna karjeras izvēlē

Kas jāzina par bērnu – pedagogu idejas ataino Diāna Šķēle (no kreisās) un Inta Lemešonoka

Vispārizglītojošo skolu pedagogi un karjeras izglītības koordinatori piedalījās semināros par karjeras atbalsta integrēšanu mācību procesā un darbu ar vecākiem. Semināru dalībnieki mācījās vadīt tematiskas nodarbības vecākiem par to, kā viņi varētu veiksmīgāk palīdzēt savam bērnam plānot nākotni.

2011. gada skolēnu pavasara brīvdienās Euroguidance programmas speciālisti sadarbībā ar Rīgas Izglītības un informatīvi metodisko centru, Jelgavas Pieaugušo izglītības centru, Saldus un Valmieras Izglītības pārvaldēm uzsāka pedagogu tālākizglītības programmas īstenošanu.

Apvienojot teoriju ar praktiskiem vingrinājumiem un darbu grupās, semināru dalībnieki mācījās vadīt tematiskas nodarbības vecākiem par to, kā vecāki paši vai arī, sadarbojoties ar skolu, varētu veiksmīgāk:

- izmantot priekšrocību būt par sava bērna konsultantu;

- motivēt bērnu pašattīstībai un karjeras plānošanai;
- sarunāties ar bērnu par tēmām, kas saistītas ar mērķiem, karjeras/profesijas/izglītības izvēli, prasmju pilnveidi, karjeras plānošanu un plānu īstenošanu;
- veidot bērnu un vecāku pozitīvas attiecības;
- izprast ģimenes vērtību nozīmību, analizējot bērna izglītības un darba izvēles iespējas un priekšnoteikumus;
- iepazīties ar karjeras izpētes un informācijas resursiem.

—> 2. lpp.

Īsumā

Atjaunos algu datubāzi

Eiropas skolotāju un skolu direktoru algas būs viegli salīdzināmas, un katras valsts situācija būs īsumā raksturota ar informāciju par algām eiro un nacionālajā valūtā, par lēmumu pieņēmējiem attiecībā uz publiskā sektora algām, par algu samazinājumiem vai palielinājumiem pēdējos divos gados (ja tādi ir notikuši) un cita veida informāciju, ko Eurydice tīkla dalībvalstis apkopoja 2010. gada oktobrī.

Datu kopsavilkumu par skolotāju un skolu direktoru algām publicēs Eurydice tīmekļa vietnes www.eurydice.org sadaļā „Fakti un skaitļi” (Facts and Figures), kā arī iekļaus topošajā ziņojumā „Pamatrādītāji par izglītību Eiropā 2012” (Key Data on Education in Europe 2012). Informāciju par skolotāju un skolu direktoru algām plānots atjaunināt un publicēt katru gadu.

Testē Eurypedia

Izglītības sistēmu interneta enciklopēdijā Eurypedia ikviens interesents varēs atrast sev nepieciešamo informāciju par to, kā ir organizēta, vadīta, vērtēta un finansēta izglītības sistēma katrā Eiropas valstī. Enciklopēdijas šķirklji ir veidoti īsu rakstu formā ar aktīvām saitēm uz likumiem, noteikumiem un organizācijām, kas iesaistītas izglītības administrēšanā un nodrošina izglītības piedāvājumu visa cilvēka mūža garumā.

Pašreiz Eurypedia ir izstrādes procesā un atrodama šeit: https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Main_Page.

Ikviens ir aicināts savus priekšlikumus un papildinājumus enciklopēdijas sadaļas par Latviju satura pilnveidei sūtīt uz eurydice@viaa.gov.lv.

—> 1. lpp.

Skolotāji atbalstīs..

SEMINĀRS RĪGĀ

Inta Lemešonoka,
Jauniešu un vecāku karjeras informācijas un konsultēšanas centra JV-KIKC vadītāja:

„Metodiskā materiāla idejas, atsevišķas darba lapas un teorētiskos atzinumus izmantoju, konsultējot klientus, kā arī izpildot dažādu izglītības iestāžu pasūtījumus skolēnu, pedagogu un vecāku apmācībai. Laba sadarbība notikusi ar vairākām Rīgas un Pierīgas novada skolām, vadot interaktīvas nodarbības skolēniem.

Lielākai daļai skolēnu kā atklājums izkristalizējās atzinums, ka karjera ir visa viņa dzīve, kas ietver sevī galvenos elementus – izglītībā, darbā, ģimenē un brīvajā laikā sasniegto. Par to, kāda loma ir skolotāju un vecāku nepieciešamībai mainīt skolēnu stereotipisko pieeju karjeras izvēles jautājumiem, liecina 12. klases skolēnu izteikumi: „Kad uzzināju, ka notiks nodarbība par karjeru, nodomāju – labāk būtu notikusi matemātika! Beigās biju pārsteigta, kā mani tas aizrāva, un, galvenais, bija noderīgi un interesanti.” „Manuprāt, šādas nodarbības derētu ieviest izglītības sistēmā, jo daudzi uz skolas beigu laiku īsti nezina, ko grib.””

Nataja Sedočenkova,
Andreja Pumpura Rīgas 11. pamatskolas psiholoģe:

„Man kā skolā strādājošam speciālistam šajā seminārā bija noderīga tēma „Kā būt atbalstošam vecākam”, jo skolā tieši pedagogs un atbalsta personāls var būt tie cilvēki, kuriem ir iespēja izglītēt vecākus tematiskajās sapulcēs karjeras jautājumos. Lai vecāki varētu atbalstīt savu bērnu karjeras izvēlē, jābūt zināšanām, kā to labāk darīt, piemēram, zināt, ka bērna personības īpatnības var ietekmēt viņa apmierinātību ar izvēlēto darbu. Tāpēc bija svarīga informācija gan par temperamentu un universālām prasmēm, gan par vērtībām un personības tipiem.

Bija patīkami saņemt darba izdales materiālus, ko var izmantot nodarbībās ar vecākiem sava bērna iepazīšanai: uzdevumus par pārmaiņām dzīvē, bērna interesēm, domām par vissvarīgāko dzīvē, kā arī ieteikumus pirmskolas, sākumskolas vecuma bērnu un pusaudžu vecākiem. Tēma „Kā būt motivējošam vecākam” atspoguļoja domu, ka mūsdienīgajā pasaulē karjera ir dinamiska un saistīta ar 21. gadsimta pārmaiņām, tāpēc, manuprāt, ir tik svarīgas jaunas zināšanas izglītojošos semināros, ko var nodot vecākiem.

Pēc semināra man radās izpratne par to, kā varētu skolā organizēt ve-

cāku sapulces bērnu karjeras jautājumu apspriešanai, kādus jautājumus pārrunāt ar vecākiem un kādus ar bērniem, kā varētu izskatīties konsultēšana karjeras jautājumos.”

SEMINĀRS VALMIERĀ

Kaija Muceniece,
Valmieras Jaunatnes centra „Vinda” palīdzības biroja vadītāja:

„Mans ikdienas darbs vairāk saistīts ar bērniem likumpārkāpējiem, policijas uzskaitē esošajiem jauniešiem. Jaunās zināšanas noteikti noderēs sadarbībā ar vecākiem, tieši tas ir viens no palīdzības biroja darba virzieniem, jo ir nodibinātas vecāku atbalsta grupas. Kursi bija vērtīgs ieguvums arī man kā mātei.”

SEMINĀRS SILDŪ

Lana Turka,
Saldus novada Kurzemītes pamatskolas skolotāja un psiholoģe:

„Savā darbā pārsvarā konsultēju vecākus, kam ir bērni ar īpašām vajadzībām. Vairums šo bērnu vecāku gaida, ka skola parūpēsies par viņu atvašu turpmākajām izglītības gaitām. Pagaidām esmu izmantojusi karjeras informācijas resursus un metodiskos materiālus savā darbā ar skolēniem, taču nākotnē noteikti strādāšu vairāk ar vecākiem. Man seminārā iegūtie materiāli un atziņas ir jauns stimuls turpināt darbu karjeras izglītībā.”

Līga Mačiņa,
Saldus 2. vidusskolas skolotāja:

„Seminārā gūtie materiāli un grāmata vecākiem “Mans bērns izvēlas karjeru” ir labs iedvesmas avots jebkuram skolotājam, kurš vēlas palīdzēt bērniem un viņu vecākiem karjeras izvēles jautājumos. Es biju uzaicināta uz 11. klases vecāku sapulci. Izmantojot seminārā iegūtos materiālus, mēs ar vecākiem pārrunā-

Pedagogu tālākizglītības programmas izstrādātāji un multiplikatori:

- Aelita Antonova**, Liepājas pilsētas Izglītības pārvalde
- Agita Zariņa**, Valmieras Pārgaujas ģimnāzija
- Guntra Krūklīņa**, V. Plūdoņa Kuldīgas ģimnāzija
- Diāna Šķēle**, Salaspils 1. vidusskola
- Ilona Štramkale**, Rēzeknes pilsētas Izglītības pārvalde
- Inga Belinska**, Īslīces vidusskola
- Inga Petuško**, Talsu Valsts ģimnāzija
- Inta Lemešonoka**, Jauniešu un vecāku karjeras informācijas centrs
- Inta Plāte**, Rojas vidusskola
- Irīda Morozova**, Rīgas 25. vidusskola
- Janīna Safranoviča**, Dobeles Jaunatnes iniciatīvu un veselības centrs
- Kitija Čipāne**, Rīgas Izglītības un informatīvi metodiskais centrs
- Ritma Ošeniece**, Saldus Bērnu un jaunatnes centra Karjeras centrs
- Sanita Šabanska**, Jelgavas reģionālā Pieaugušo izglītības centra Skolu atbalsta nodaļa
- Saulcerīte Lēvica**, Saldus Izglītības pārvalde
- Vera Lapkovska**, Ziemeļvalstu ģimnāzija

jām izglītības sistēmu. Vecāki atzina, ka šādā veidā gūtā informācija ļauj vieglāk izprast daudzveidīgās izglītības iespējas. Sapulcē demonstrēju NIID.LV mājas lapu un rādīju, kā vecāki paši kopā ar bērniem var meklēt informāciju par izglītības turpināšanu.”

Ritma Ošeniece
Saldus Bērnu un jaunatnes centra vadītāja:

„Februārī mūsu Karjeras centrā vecāku dienā tika piedāvāta nodarbība “Kā būt motivējošam vecākam”, kurā es izmēģināju darba grupas jaunizstrādātos materiālus. Kopā ar vecākiem pārrunājām, kas ir motivācija, kā motivēt bērnus mācīties un pilnveidoties, kā iesaistīties un palīdzēt bērnam plānot nākotni, kā komunicēt ar bērnu īpašās karjeras izvēles situācijās. Vecāki labprāt runāja par savu bērnu spējām, prasēm un interesēm, pildīja dažādus uzdevumus un iesaistījās grupu diskusijās par sadarbību ar bērnu, ģimenes lomu bērna karjeras izvēles procesā, aizspriedumiem un faktoriem, kas ietekmē pusaudžu un jauniešu lēmumus.”

SEMINĀRS JELGAVĀ

Vaira Andersone,
Jelgavas
3. pamatskolas
vizuālās mākslas
skolotāja:

“Par vērtīgām un tālredzīgām uzskatu nodarbības

par informācijas tehnoloģiju izmantošanas iespējām skolēnu karjeras atbalstā. Priecājos, ka nākamajā mācību gadā, kad audzināšu 6. klasi, pavērsies jaunas iespējas to visu izmantot. Seminārā tika pasniegts labi sagatavots, pārdomāts materiāls, ko var izmantot gan darbā ar skolēniem, gan to vecākiem. Iegūtie materiāli īpaši noderēs, lai motivētu vecākus vairāk sadarboties ar skolu un iesaistīties savu bērnu karjeras atbalstā. Kursos ļoti nozīmīga bija skolotāju savstarpējā komunikācija un dalīšanās pieredzē par karjeras jautājumiem, jo kursu dalībnieki bija no pilsētas un lauku skolām ar atšķirīgu pieredzi.”

*Semināru prezentācijas un metodiskie materiāli ir pieejami ikvienam interesentam gan informācijai, gan izmantošanai ikdienas darbā:
http://www.viaa.gov.lv/lat/karjeras_atbalsts/euroguidance_sadala/konferencu_materiali/*

Pedagogu tālāzglītības programma „Vecāki – bērna karjeras izvēles atbalstam”, kā arī metodiskie materiāli šīs programmas īstenošanai tapa 2010. gada rudenī, kad Valsts izglītības attīstības aģentūra Euroguidance programmas ietvaros izdeva grāmatu „Mans bērns izvēlas karjeru” un vienlaicīgi izveidoja darba grupu, kas izstrādāja ieteikumus un palīgmateriālus skolotājiem darbam ar vecākiem. Darba grupas dalībnieki paralēli programmas izstrādei apguva arī pedagoga-tālākizglītotāja kompetences, lai varētu multiplicēt jauno programmu.

18 jaunas programmas

2011./2012. studiju gadā augstskolas un koledžas piedāvā iestāties 18 jaunās studiju programmās, liecina NIID.LV rīcībā esošā informācija par augstskolu plāniem un saņemtajām licencēm. Pirmo reizi uzņemšana notiks deviņās 1. līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmās, četrās bakalaura, trīs maģistra līmeņa un divās doktorantūras programmās.

Jomās, kurās līdz šim varēja iegūt tikai profesionālo vidējo izglītību vai augsta līmeņa speciālista izglītību, vairākas augstskolas piedāvā iegūt arī 1. līmeņa profesionālo augstāko izglītību. Dažas augstskolas sniedz iespēju iegūt augstāku izglītību nozāres profesionāļiem. Šajā mācību gadā būs augstskolas, kurās būs iespējams apgūt līdz šim reti piedāvātas studiju programmas, kā arī Latvijā nebijušas specialitātes.

Visvairāk jaunu programmu – piecas – šogad piedāvā Informācijas sistēmu menedžmenta augstskola (ISMA), trīs programmas ir Rēzeknes Augstskolai (RA), pa divām jaunām programmām ir Sociālo Tehnoloģiju augstskolai (STA) un Rīgas Tehniskajai koledžai (RTK). Vienu jaunu programmu piedāvā Baltijas Starptautiskā akadēmija (BSA), Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmija (JVLMA), Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmija (LSPA), Laterāna Pontifikālās universitātes filiāle Rīgas Augstākais reliģijas zinātņu institūts (RARZI), Rīgas Straidiņa universitāte (RSU) un Vidzemes augstskola (ViA).

Vairāk informācijas www.niid.lv

Jaunākās publikācijas

Izglītības un apmācību sistēmas Eiropā. Apvienotā Karaliste – Anglija. 2009./2010. mācību gads

Ar Anglijas (Apvienotā Karaliste) izglītības un apmācību sistēmas aprakstu Eurydice Latvijas nodaļa uzsāk Eiropas valstu izglītības un apmācību sistēmu aprakstu

tulkojumu sēriju latviešu valodā. Pirmajā izdevumā apkopotā informācija 55 lapaspušu apjomā sniedz pārskatu par sākotnējās izglītības un apmācību struktūru, finansējumu un kvalitātes nodrošināšanu Anglijā, kā arī par pirmskolas, sākumskolas, vidējās izglītības, augstākās izglītības un tālākizglītības un profesionālās pilnveides nodrošinā-

juma sistēmu, ietverot jautājumus par uzņemšanu, izglītības saturu, vērtēšanu un skolotājiem. Publikācija būs noderīga pētniekiem, apmaiņas studentiem un visiem interesentiem, kas vēlas uzzināt, kā Apvienotā Karaliste nodrošina izglītību Anglijas iedzīvotājiem. *Sagatavošanā: „Izglītības un apmācību sistēmas Eiropā. Norvēģija”.*

Karjeras nedēļa 2011 Jelgavā

Jelena Grīse,
Jelgavas
pilsētas domes
administrācijas
Sabiedrības
integrācijas
pārvaldes
jaunatnes lietu
speciāliste

2011. gada 14.–18. februārī norisinājās „Karjeras nedēļa 2011 Jelgavā”, kuras organizatoriskie iniciatori bija jaunieši. Tās ietvaros bija iespējams saņemt informāciju par interesējošiem jautājumiem karjeras izvēlē, apmeklēt Jelgavas profesionālās izglītības iestādes, piedalīties „Ēnu dienās” un vērot, kā strādā izvēlētās profesijas speciālisti.

Šogad „ēnotāju” uzmanība bija pievērsta pašvaldības speciālistu

Jelgavas skolēnu komanda pilda vienu no piedāvātiem uzdevumiem

darbam, īpaši interesējoties par politiku un tieslietām. Kopumā ēnošanai pašvaldības struktūrās bija piešķirti vairāk nekā 70 jauniešu, kuri pēc Karjeras nedēļas atzina, ka šādos pasākumos vēlētos piedalīties arī nākamgad. Ēnotāju netrūka arī Latvijas Lauksaimniecības universitātē, kur aptuveni 40 interesentu sekoja pasniedzējiem un arī pašiem studentiem, kas ļāva jauniešiem uz brīdi iejusties viņu lomā. Tāpat Karjeras nedēļā bija iespējams uzzināt par Hipotēku bankas un Jelgavas biznesa inkubatora piedāvātajām uzņēmēju atbalsta programmām. Ļoti

atsaucīgi bija privātie uzņēmumi, kuri labprāt iepazīstināja jauniešus ar savu uzņēmumu darbību. Skolēni atzina, ka interesantākais pasākums bija izbraukšana uz ražošanas uzņēmumiem „AMO PLANT”, SIA „EIBE-L”, SIA „Lux”, SIA „Seido-M” u.c.

Jelgavas Amatniecības vidusskolas un Amatu vidusskolas administrācija kopā ar audzēkņiem piedāvāja tematiskas prezentācijas par izglītības iestādi un tajā apgūstamajām profesijām, kā arī iespēju piedalīties radošās darbnīcās.

Lielu atzinību jauniešu vidū guva pasākums „Profesiju sīrups”, kurā piedalījās Jelgavas skolu komandas sešu cilvēku sastāvā (8.–9. klašu skolēni). Katra no 11 komandām prezentēja mājas darbu par kādu no jauniešu vidū populārām profesijām, pasākuma gaitā iepazīs ar citu profesiju specifiku un pildīja nozares ekspertu sagatavotos uzdevumus.

Piedaloties Karjeras nedēļā, ikvienam jauniešiem bija iespēja internetā aizpildīt in-

Ar skolēniem sarunājas Jelgavas pilsētas domes priekšsēdētāja vietnieks Vilis Ļevčenko

terešu testus (www.karjerascentrs.lv, www.niid.lv), kas ļāva viņiem apzināties savas spējas un vajadzības topošās profesijas izvēlē.

Karjeras nedēļas noslēgumā norisinājās diskusija par tēmu – kas ir karjera. Savā pieredzē dalījās cilvēki, kas ir izveidojuši veiksmīgu karjeru, akcentējot jautājumus, kā to veidot labāk un kāda ir izvēlētās izglītības iestādes loma karjeras veidošanā.

Lai motivētu karjeras nedēļas ietvaros apmeklēt pēc iespējas vairāk pasākumu, tika izstrādāta speciāla ielūgumu sistēma. Saņemot zīmogus par trīs apmeklētām aktivitātēm, jauniešiem tika dota iespēja piedalīties konkursa noslēguma pasākumā „Intelektuāli, profesionāli...”. Karjeras nedēļas pasākums vērtējams kā veiksmīgs, ka izrādītā interese no jauniešu puses bija ievērojama. Kopumā nedēļas ietvaros organizētos pasākumos apmeklēja 1222 jaunieši.

Jaunatnes lietu speciālists Jelgavā:

- koordinē pašvaldības darbu ar jaunatni īstenošanu;
- sniedz atbalstu un palīdzību jauniešiem;
- sniedz jauniešiem aktuālāko informāciju;
- organizē un koordinē jauniešiem informatīvus un izglītojošus pasākumus, projektus un programmas;
- veicina jauniešu brīvprātīgo darbu;
- konsultē jauniešus par projektu izstrādi un pasākumu sagatavošanu un īstenošanu;
- sekmē jauniešu personības attīstību.

“Pašvaldības darbs ar jaunatni nav tikai pakalpojuma nodrošināšana jauniešiem, tā ir esoša piedāvājuma vērtēšana un atbilstoša pielāgošana jauniešu un sabiedrības vajadzībām, jo efektīvi investējot pasākumos darbā ar jaunatni, pašvaldība var ietaupīt resursus, kurus vēlāk nebūtu jāiegulda situācijas stabilizēšanā,” secina J. Grīse.

Uzņēmība – panākumu garants

**Saulcerīte
Levica,**
Saldus novada
pašvaldības
Izglītības
pārvaldes
vadītāja

2011. gada 18. maijā Saldus novada pašvaldības Izglītības pārvalde sadarbībā ar vietējiem uzņēmējiem organizēja karjeras dienas pasākumu „Uzņēmība – panākumu garants”, kurā piedalījās zinātniski pētniecisko darbu un mācību priekšmetu olimpiāžu godalgoto vietu ieguvēji – aicināti bija 265 skolēni un 125 Saldus novada skolotāji.

Katru gadu skolās, pilsētās un novados notiek priekšmetu olimpiādes,

Pirmajā daļā bērni pulcējās kopīgam sveicienam – Saldus bērnu un jauniešu centrs bija sagatavojis teātra izrādi „Spītīgā skuķe”, savukārt novada mākslinieki no grupas „Saderības sindroms” sveica skolotājus.

Otrajā daļā skolēni devās uz Saldus uzņēmumiem. Skolēnus sadalīja pa klašu grupām – jaunākajiem tika „saldāki” un „pūkaināki” uzņēmumi, lielākajiem – nopietnākas un sarežģītākas lietas. Pastāstīt par savu darbu piekrita 18 uzņēmēji, kuri ne tikai iepazīstināja ar uzņēmumu darbību, bet akcentēja arī personīgās izaugsmes lomu un ietekmi, minot īpašības, kuras nepieciešams attīstīt, lai sasniegtu iecerēto. Viņi mudināja jauniešus mācīties, būt elastīgiem un mobiliem, censties

Uzņēmumi, kas piedalījās Karjeras dienā:

- SIA „Norplast”
- A/S „SEB banka”
- SIA „Saldus zaļā aptieka”
- A/S „Saldus mežrūpsaimniecība”
- SIA „BTA”
- A/S „Swedbank”
- SIA „Guno M”
- SIA „66 North Baltic”
- SIA „Saldus pārtikas kombināts”
- SIA „Saldus maiznieks”
- SIA „Jānis”
- SIA „Saldus zeme”
- SIA „Oposums”
- A/S „Latvijas Krājbanka”
- Mākslu attīstības biedrība „Ilizanna”
- SIA „Stikla pērlišu spēle”
- SIA „Saldus ceļinieks”

Jaunākie skolēni viesojas pie „Saldus maiznieka”

zinātniski pētniecisko darbu izstrāde un konkursi, un katru gadu apbalvo un godina uzvarētājus. Taču šogad Saldus Izglītības pārvaldē radās ideja organizēt uzvarētāju apbalvošanas pasākumu, kurā dalībnieki ne tikai gūtu gandarījumu par paveikto, bet galvenokārt arī papildu motivāciju turpmākai mērķtiecīgai darbībai un, protams, pašattīstībai. Tā kā karjeras izvēle un plānošana ir gan aktuāla, gan ļoti motivējoša tēma, tad par pasākuma galveno vadmotīvu kļuva divi vārdi: karjera un uzņēmība.

Pasākums noritēja divās daļās.

savā dzīvē apgūt pēc iespējas vairāk prasmi, izvirzīt mērķus un meklēt veidus, kā tos sasniegt, kā arī lietderīgi izmantot savus talantus un brīvo laiku. Galu galā uzņēmēji pierādīja, ka paši joprojām daudz mācās.

Patīkami, ka pēc pasākuma gan skolēni, gan skolotāji bija gandarīti par redzēto un

dzirdēto, jo šāda dzīves pieredze veicina uzņēmību, uzdrīkstēšanos, skolēni tiek mudināti radīt, ietekmēt un pārvaldīt savu apkārtni. Pēc pasākuma vairāki skolēni sacīja – tagad es zinu, ko vēlos sasniegt!

Šāda veida karjeras dienas veido jauniešos panākumu sajūtu, viņi iemācās būt noderīgi, izvirzīt un sasniegt mērķi, apzinoties, kādi resursi ir nepieciešami, lai atrastu savu unikālo personīgo piederību.

Saldus „Zaļā aptieka” iepazīstina skolēnus ar sava darba profilu

Centrāleiropas karjeras speciālistu pieredze

2011. gada 17.–18. maijā Budapeštā 63 karjeras speciālisti no Ungārijas, Polijas, Čehijas, Slovēnijas, Austrijas, Slovākijas un Vācijas dalījās pieredzē ar aktuālām karjeras atbalsta metodēm un līdzekļiem.

Semināra ievadā Ungārijas Nodarbinātības valsts aģentūras departamenta direktore *Irén Busch*, minot par piemēru savas valsts situāciju, secināja, ka Ungārijas salīdzinoši zema bezdarbnieku procents daļēji ir karjeras konsultantu nopelns, turklāt nemitīgi notiek karjeras konsultantu darba metodiskā pilnveide. Savukārt *Szent István* universitātes Psiholoģijas katedras vadītāja *Dr. Klára Szilágyi*, postsociālistiskās Ungārijas karjeras konsultantu profesijas pamatlicēja, raksturoja apstākļus, kādos Ungārijā izveidojās karjeras atbalsts mūsdienu izpratnē. Profesore uzsvēra, ka prakse bez teorētiskiem pamatojumiem un zinātniskiem skaidrojumiem Ungārijas sabiedrību nebūtu pārliecinājusi par karjeras konsultanta profesijas nozīmi.

Metodisko darbu prezentācija seminārā notika deviņās darba grupās. Turpinājumā ieskats dažās no darba grupām.

Dzīves laukuma „kartēšana”

Dzīves laukuma „kartēšana” palīdz vizualizēt klienta dzīves nozīmīgos notikumus, izmantojot simbolismu.

V. Pīvija biogrāfiskās konsultēšanas metodes pamatzdevums ir atvieglot konsultācijas sarunu starp konsultantu un klientu. Tā ir īpaši noderīga analfabētisma gadījumos, kā arī tad, ja klientam ir valodas barjera. „Kartēšana” veicina konsultanta un klienta sadarbību un dialogu, rada pamatu skaidrojošo jautājumu formulēšanai, iedarbina metaforisko domāšanu, atklāj klienta izpratni par savu dzīves situāciju un aktīvi iesaista viņu risinājuma meklējumos.

„Kartēšanai” izmanto baltu papīra lapu, uz kuras horizontālā rindā ir izvietoti trīs vienāda lieluma apli ar parakstiem „pagātne”, „tagadne”, „nākotne”. Starp tagadnes un nākotnes apliem tiek attēlots „tilts”. Apļos klients ievieto piktogrammas, kas viņam asociējas ar attiecīgā dzīves posma nozīmīgiem aspektiem, nākotnes aplī attēlojot vēlamos sasniegumus. Tiltā tiek ierakstīti vai attēloti soļi, kas jāšper, lai nonāktu līdz nākotnes mērķiem. „Kartēšanu” ir iespējams veikt gan vienkāršajā versijā, izmantojot krāsainos zīmuļus, gan datorizēti. Vienkāršajā versijā klients pats zīmē piktogrammas. Datorizētajā versijā konsultants var sagatavot piktogrammu krātuvi, izmantojot *clip art* ikonas, kuras klients pārkopē apļos. Klienti, kuriem nav svešs darbs ar internetu, var arī paši meklēt piktogrammas pēc savas gaumes.

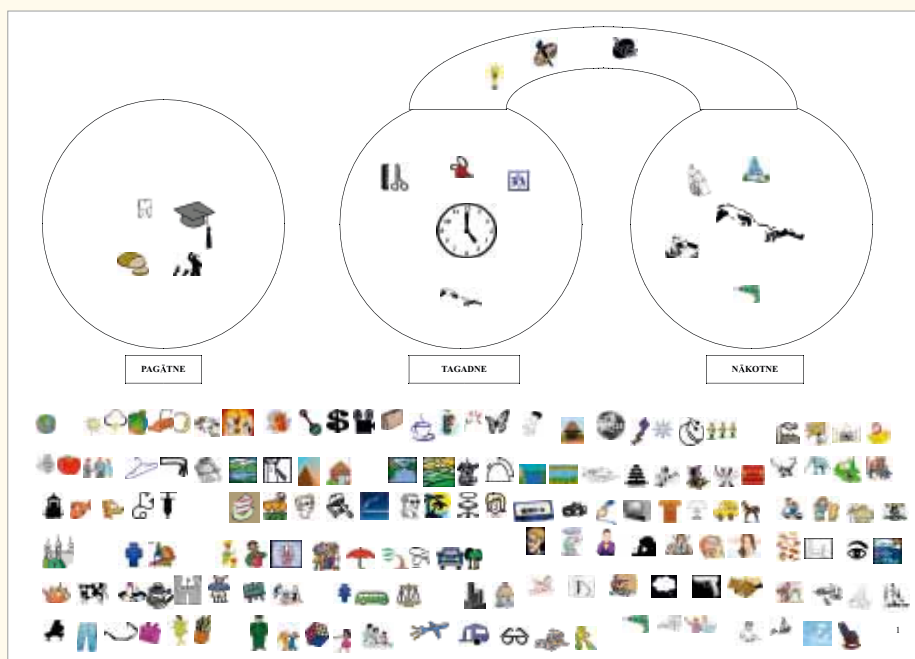
Piktogrammas iespējams izmantot vairākkārt, kā arī mainīt to izmērus, lai norādītu uz konkrētu aspektu relatīvi lielāku nozīmi. Iespējams arī kombinēt gatavās piktogrammas ar klienta paša zīmētajām – atliek izdrukāt lapu no datora un to papildināt.

„Kartēšana” atklāj izpratni par klienta dzīves situāciju un aktīvi iesaista viņu risinājuma meklējumos

Kad klients ir pabeidzis attēla veidošanu, var sākties konsultējošā saruna. Tā kā piktogrammu simboliskā nozīme slēpjas katra individuālajā interpretācijā, konsultants lūdz klientam paskaidrot, ko šīs piktogrammas ataino. Konsultanta loma ir uzklaut klientu, mudināt viņu uz pašanalīzi, uzdodot atvērtus jautājumus, palīdzēt ieraudzīt iespējamus šķēršļus un apsvērt, kā tos apiet. Klients, skaidrojot konsultantam dažādo simbolu nozīmi, skaidri izrunājot savas domas par dzīves apstākļiem un plāniem, pats var saklausīt atziņas un risinājumus, kas līdz šim nav ienākuši prātā.

Karjeras speciālisti apmainās ar informāciju Vikipēdijā

Austrijā karjeras atbalsta pakalpojumus nodrošina daudz dažādu organizāciju, kuru darbības lauks un klientu spektrs ir ļoti plašs. Piemēram, nevalstiskā organizācija, kas sniedz integrācijas atbalstu sievietēm imigrantēm, palīdz ne tikai apgūt vācu valodu un saņemt psiholoģisko atbalstu, bet arī ievirza darba meklējumos. Bieži karjeras atbalsta sniegšana nav organizācijas pamatfunkcija, līdz ar to konsultantiem var būt ierobežota pieeja dažādiem informācijas avotiem, kas tomēr ir nepieciešami, lai kvalitatīvi konsultētu. Tai pašā laikā konsultanti, kas strādā ar specifisku mērķauditoriju, kļūst par savas nišas ekspertiem. Jāņem vērā, ka Austrija sastāv no deviņām federālām zemēm, un atsevišķi izglītības un nodarbinātības jautājumi dažādās zemēs var atšķirties.

Datorizētās dzīves laukuma „kartēšanas” paraugs

Veiksmīgs informācijas pārvaldības risinājums, kam Austrijas izglītības ministrija ir piešķīrusi Eiropas Savienības fondu finansējumu, ir interneta profesionālās informācijas krātuve *Bibwiki* (*bildungsberatung wikipedia*) jeb izglītības konsultāciju Vikipēdija. Portālā *Bibwiki* var reģistrēties tikai personas, kam darbs ir saistīts ar karjeras atbalsta jautājumiem. Interesenti piesakās, interneta vietnē aizpildot veidlapu un pretī saņemot lietotāja vārdu un paroli. Viens no nosacījumiem uzņemšanai portālā ir piekrišana dalīties ar savām zināšanām, atbildot uz jautājumiem un rakstot rakstus, kā arī aktīva sekošana pārējo biedru informatīvajiem rakstiem, veicot nepieciešamās korekcijas un aktualizējot novecojušo informāciju.

Bibwiki nodrošina apjomīgu un kvalitatīvu informāciju, kā arī veicina karjeras atbalsta speciālistu savstarpējos kontaktus. Katram lietotājam ir savs profils, kurā ievieto informāciju par konsultanta atrašanās vietu un tematisko specializāciju, arī fotogrāfiju. Pie rakstiem un komentāriem tiek ievietota aktīva saite, kas ved uz tā autora profilu. Kolēģus ir iespējams atrast pēc dzīvesvietas, pēc specializācijas, kā arī pēc publicētajiem rakstiem.

Vācijas karjeras konsultantiem organizē apmācības

Vācijas Sociālā likuma kodekss paredz tiesības uz karjeras atbalstu visiem iedzīvotājiem. Vācijas Valsts nodarbinātības aģentūra (VVNA) līdz ar to apkalpo jauniešus, pieaugušos un personas ar īpašām vajadzībām – gan tos, kas ir bez darba, gan tos, kas grib mainīt nodarbošanos, gan arī tos, kuri domā, kur mācīties. Plašais darba profils, kā arī lielā valsts teritorija, kas jāpārvalda aģentūrai, rada īpašas rūpes par kvalitāti.

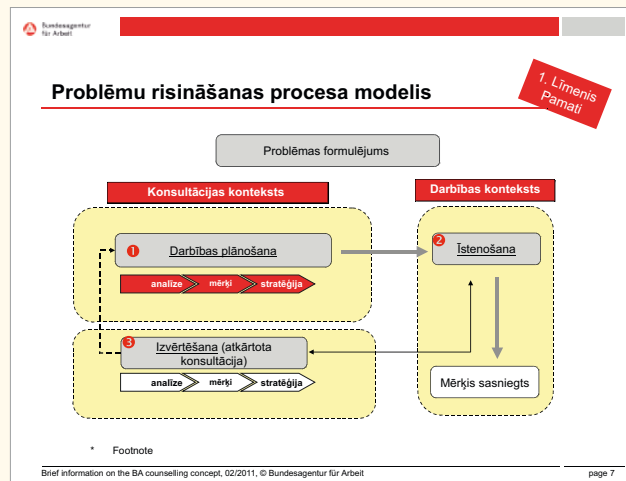
2008. gadā veiktais pētījums par konsultāciju efektivitāti liecināja, ka gan klienti, gan paši konsultanti jūta, ka pietrūkst prasmju vadīt konsultāciju sarunas. Konsultanti bieži „slēpās” aiz datoriem, sniedzot klientiem daudz faktu un informācijas, bet neprotot viņus motivēt pašus iesaistīties problēmu risināšanā.

VVNA, apzinoties, ka jākonkurē ar dažādiem karjeras pakalpojumu sniedzējiem, 2008.–2010. gadā veidoja jau-

nu vienotu konsultantu apmācības sistēmu, lai uzlabotu konsultāciju kvalitāti un rezultivitāti. Jaunajā apmācības koncepcijā ir trīs posmi: vispārīgo principu apguve, konsultāciju procesa attīstība un standarta konsultēšanas sekvenču apguve. Apmācību programmas ievadā notiek trīs dienu lekcijas par psiholoģijas pamatjautājumiem un trīs dienu mācības par konsultāciju metodēm. Pēc

ievada nodarbībām konsultanti iziet 12 nedēļu praksi kolēģu un pasniedzēju uzraudzībā. Tad notiek mācības internetā, vērojot mācību filmas par tipiskām konsultāciju situācijām un atbildot uz jautājumiem ar atbilstošiem variantiem. Šajā posmā ik nedēļas ir tikšanās ar supervizoru, kas palīdz konsultantam pašam analizēt darba gadījumus un vadīt radušās emocijas. Mācības vada īpaši sagatavoti un pieredzējuši karjeras konsultanti, bet procesu kopumā uzrauga aģentūras personāldaļa.

Arī pats konsultāciju process ir sistematizēts, balstoties uz kognitīvā informācijas apstrādes modeļa. Konsultācija tiek uzskatīta par problēmu risināšanas rīku. Tā sastāv no problēmas formulēšanas, risinājumu/mērķu izvirzīšanas un stratēģijas izvēles. Konsultācijai seko klienta darbs stratēģijas īstenošanā, lai sasniegtu mērķus. Ja nepieciešams, klients var saņemt atkārtotu konsultāciju, lai izvērtētu sasniegumus, noteiktu jaunus mērķus un stratēģiju. Izšķir divu veidu konsultācijas – orientācija un lēmumu pieņemšana (OLP) un darba tirgus integrācija (DTI). Abiem konsultāciju veidiem ir izstrādātas standarta sekvences, ņemot vērā klientu grupu (jaunatne, pieaugušie, invalīdi) īpatnības. Sekvences palīdz strukturēt konsultāciju procesu, aprakstot tipiskos OLP un DTI uzdevumus, piemērotas metodes un līdzekļus. Sekvences netiek mehāniski izpildītas – konsultants sadarbībā ar klientu izvēlas katram individuālajam gadījumam atbilstošus risinājumus, tomēr ievērojot sekvenču noteiktos standartus.

Problēmu risināšanas procesa modelis no VVNA prezentācijas

VVNA konsultantu apmācības norisinās no 2010. līdz 2012. gadam, iekļaujot 16 000 dalībnieku. Gan pieredzējušie, gan jaunie konsultanti sniedz labas atsauksmes. Vieniem tā ir vērtīga iespēja atsvaidzināt zināšanu pamatus, citiem rodas lielāka pārliecība par profesionālo varēšanu.

Euroguidance Latvijas nodaļas skatījumā darba grupās iegūtā pieredze ir ļoti vērtīga. „Kartēšanas” metodi var izmantot gan kā līdzekli, lai palīdzētu skolotājiem un vecākiem labāk izprast karjeras attīstības jēdzienu, gan kā praktisku metodi skolēnu un citu auditoriju karjeras plānošanā. Profesionālās informācijas apmaiņa ir aktuāla problēma arī Latvijas karjeras speciālistiem. Pārdomas izraisa iespējamās kultūras atšķirības starp Latviju un Austriju – cik daudzi interesenti būtu gatavi dalīties ar zināšanām bez atlīdzības, apmainīties ar konstruktīvu kritiku un sniegt savu viedokli bez anonimitātes aizsega? Cieņu izraisa Vācijas Valsts nodarbinātības aģentūras metodiskā pieeja un vērienīgie ieguldījumi pakalpojumu kvalitātes uzlabošanā, turklāt šo darbu finansē nevis no projektu naudām, bet no iekšējiem resursiem.

Šādus tematiskus pieredzes apmaiņas seminārus Centrāleiropas *Euroguidance* centri organizē kopš 2005. gada, pakāpeniski paplašinot iesaistīto valstu loku.

Pieredze reģionālās profesionālās konferences organizēšanā tieši karjeras speciālistiem ir iedvesmojusi cēsties šādu sadarbību panākt arī Baltijas vai pat Baltijas un Ziemeļvalstu kolēģu starpā.

Karjeras speciālisti no Eiropas tiekas Igaunijā

Starptautiskā karjeras speciālistu pieredzes apmaiņas projektā *Academia* pirmo reizi piedalījās arī Latvijas pārstāve Jelena Šaitere no Nodarbinātības valsts aģentūras. Dodoties apmaiņas vizītē uz Igauniju, viņa iepazinās ar citu Eiropas valstu karjeras atbalsta teorētisko pamatojumu un dažādiem karjeras atbalsta pasākumiem.

Jelēnai Šaiterei, Nodarbinātības valsts aģentūras (NVA) Karjeras atbalsta nodaļas speciālistei, dodoties uz Igauniju, šī bija pirmā starptautiskā profesionālās pilnveides pieredze. Apmaiņas vizītes tēma bija „*networking*”, kas nozīmē nepārtrauktu informācijas apmaiņu ikdienas darbā.

Katrs vizītes dalībnieks bija sagatavojis bagātīgu uzziņas materiālu, līdz ar to ikviens varēja iepazīt un salīdzināt astoņu valstu – Francijas, Apvienotās Karalistes, Slovēnijas, Spānijas, Luksemburgas, Īrijas, Igaunijas, kā arī Latvijas – izglītības sistēmas.

Igaunijas karjeras atbalsta koncepcija aptver karjeras informāciju, karjeras konsultācijas un karjeras izglītību. Turklāt karjeras pakalpojumu speciālistiem ir trīs veidu profesionālās kvalifikācijas ar atbilstošiem profesijas standartiem: karjeras konsultanti, karjeras koordinatori skolās un karjeras informācijas speciālisti.

Vizītes ietvaros, apmeklējot dažādas iestādes un organizācijas, visas kā ļoti svarīgu karjeras pakalpojumu pilnveidošanas jomā atzīmēja 2008. gadā parakstīto vienošanos starp Igaunijas Izglītības un pētniecības ministriju un Sociālo lietu ministriju, kas ir veicinājusi šīs sfēras attīstību. Vienošanās ietver gan metodoloģiju un apmācību, gan pakalpojumu sniegšanu un sadarbību.

Par karjeru sāk domāt agri

Karjeras atbalsts ir daļa gan no formālās, gan neformālās izglītības, no

drošinot iespēju saņemt nepieciešamo karjeras pakalpojumu. Formālajā izglītībā klases audzinātājs strādā arī kā konsultants profesiju un izglītības izvēlē, kur karjeras izglītība ir nevis obligātais, bet izvēles mācību priekšmets.

Igaunijā Mūžizglītības inovatīvās attīstības fonds *Innove* ir noslēdzis līgumus ar 26 vispārējās un 5 profesionālās vidējās izglītības iestādēm, kas ir tā partneres – pilotskolas. Šajās skolās karjeras izglītība ir nevis izvēles, bet obligātais kurss. Pārsteidz agrīnā karjeras konsultācija jaunatnes centros. Tur ir psihologa kabineti ar spēlēm un citu aprīkojumu, ko var izmantot darbā ar maziem bērniem. Igaunijā konsultanti pieņem bērnus kopā ar vecākiem no septiņu, pat no četrus gadu vecuma. J. Šaitere uzsver, ka viņa ar kolēģiem pārsvarā strādā ar cilvēkiem krīzes vecuma grupās – no 9. klases, kad ir pirmā nopietnā izvēle. Darbs notiek ar samērā nobriedušiem cilvēkiem.

Bezdarbniekiem pieejams karjeras atbalsts

Vizītes laikā dalībnieki apmeklēja arī valsts iestādes, jo karjeras atbalsts darbspējīgajiem Igaunijā ir valsts pakalpojums. Bezdarba apdrošināšanas fonds (BAF) līdzīgi kā NVA kopš 2009. gada 1. maija organizē nodarbinātības pasākumus. Atšķirībā no NVA viņi darbojas kā vienas pieturas aģentūra. Bez karjeras atbalsta, apmācības un prakses viņi organizē arī pabalstu izsniegšanu un medicīnas apdrošināšanu. Karjeras atbalsta pakalpojumi ir pieejami gan Tallinā, gan reģionālajās filiālēs. BAF darbinieki, kuri strādā līdzīgi NVA inspektoriem, stāsta par visiem pieejamajiem pakalpojumiem. Karjeras konsultācijas līdzīgi kā Latvijā notiek 45-60 minūtes pēc iepriekšējā pieraksta.

No 2011. gada 1. maija jaunie bezdarbnieki Igaunijā, kuri pēc BAF speciālistu novērtējuma ir spējīgi samērā ātri atrast darbu vai kuri mācību dēļ ir aizņēmti dienas laikā, var sazināties ar savu darba konsultantu, izmantojot

pašapkalpošanās portālu. Par šo iespēju mājas lapā www.tootukassa.ee ir informācija igauņu un krievu valodā. BAF ir tikpat daudz informatīvo konsultantu, cik karjeras konsultantu.

Karjeras tests – tikai instruments

J. Šaitere atzīst, ka būtisks aspekts, kas varētu ietekmēt Latvijas NVA darbu, ir akcentu maiņa karjeras konsultēšanā – tieši no novērtēšanas uz praktiskas palīdzības sniegšanu. „Starp vizītes dalībniekiem ievēroju Eiropas tendenci – viņi ne sevišķi atbalsta testēšanu. Kad rādīju informāciju par to, ko dara mūsu konsultanti, Spānijas kolēģis iesaucās – „Ai, Latvija – tā testēšana!” Kolēģis uzskatīja, ka daudz vērtīgāku informāciju par cilvēku var iegūt no skolotāja nekā no testiem. Iebildu, ka dominējošā mūsu konsultēšanā ir informācija, ko iegūst intervijas laikā. Gudrs konsultants un pieredzējis profesionālis pats lemj, vai izmantot, vai neizmanto testus. Jo tests ir tikai instruments, nevis pašmērķis. Bet izmantot tikai informāciju, kas iegūta no skolotāja, ir aplami, jo katram ir savs subjektīvais viedoklis. Pat vecāki nezina visu par savu bērnu, kur nu vēl skolotājs.

Diskusijā citi dalībnieki mani atbalstīja – nevar pajauties uz subjektīvu informāciju. Bet tieši uzskats, ka nedrīkst tik daudz uzticēties testiem – tas šķiet vispārējs Eiropas konsultantu viedoklis. Visi arī uzskatīja, ka individuālas konsultācijas ir daudz vērtīgākas par grupā sniegtajām. Tomēr, lai aptvertu vairāk cilvēku, īpaši sniedzot informatīvu konsultāciju, arī darbs grupās ir noderīgs,” skaidro J. Šaitere.

Speciāliste gūto pieredzi vērtē pozitīvi: „Jūtos bagātināta, esmu ieguvusi plašāku skatienu uz konsultēšanas darbu. Vērtīgākā atziņa man bija par to, kā informācija tiek pasniegta, arī vizuāli - Eiropas valstu pieredze *networkinga* veidošanā bija ļoti interesanta. Secināju, ka Latvijā vajadzētu domāt arī politikas veidotāju līmenī par sadarbību starp izglītības un nodarbinātības sektoru.